

LENGA

Sesilha 7

« Comís »

Lo vent qu'a confiscat la tèrra a tot çò que viu. Nublas que cavaucan per las lanas èrmas deu cèu. Dens l'estèpa, lo herumi que s'ei entutat e los tropèths estancats. Las bèstias, pòcas dens l'immensitat ; que's son acampadas en aròus¹ coma tà's crear bèth espaci protegit on s'i podosse aledar. Los òmis, qu'èm entrats dens la iorta e aqui, sarrats a l'entorn deu hornèu, que demoram l'òra deu sopar. Pausa de paraulas escassa² ; ne'm senteishi brica estrangèr quitament en me trobar a milierats de quilomètres de casa. Estrangèr ne n'èri pas aqueste matin quan son demorats estomagats los pastors kirguizes³ de vede'm a har dab lo bestiar los medishs gèstes qu'eths. Jo, un hilh d'aulhèr gascon. E adara, çò medish qu'a noste enqüèra. Qu'escambiam dab un cabau limitat de mots rus comuns, per l'entremetuda de Borís, l'interprèt. Los nostes òstes, enter eths, que devisan en kirguize. Mès que parlan ua lenga carada tau com n'èra lo gascon qui destillàvam a casa quan i èra bèth franchimand. B'ac èi avut hèit, jo tanben, d'atau parlar au panat a mieis mots, a mieja votz. Suu hornèu qu'i borleca ua coquèla on còtz l'*oish*⁴, ce m'a dit Borís. Qu'èi sajat d'escotar e qu'èi atau pescat quauques mots. La dauna qu'a hicat ua *lipiòishca*, ua mena de pastèra, au cuu deu *cazanchic*⁵. Lo *zirvac*⁶ qu'ei la saussa aulorejanta d'aquera dòba de moton. Qu'èi amassat hamis e que m'arregaudeishi per avanças deu sopar qui vam har. Lo meste que suspren los mens passacòths e que'u s'esclareish la cara d'un arriser larg. Que's vira tà las hemnas demandant a votz de trompa : « *Comís, comís*⁷ ! ». Que hèn lavetz virar un trago⁸ plen d'un beuratge estranh, blanc-gris ce vedi a las coladeras en cant deus pòts deus nostes amics. La bota qu'ei de pèth de chivau e la bevuda hèita de lèit de gèga, ce'm chebiteja Borís en dant-me aqueth comís. Vedent-me lo nas ariçat que horneish : « Que n'as a béver tà que no'us ne sàpiau mau ! ». Tots los espiars que son virats adara cap a jo. Que lhèvi la bota : que flaira a grulh⁹ e tanben a escauhat. Que m'i gahi a galet. Lo comís que'm plea la boca, limacós e espumós au còp, que m'unta la canavèra e que'm cad au cuu de estomac. Autanlèu, la bòla oliosa qui'm vieni d'avalat que's hè arrebocaira¹⁰. Que shiscli tà dehòra acompanyat de hui-haus gaujós. B'ac sèi : adara, adoptat que vau poder estar !

De Joan Loïs LAVIT, *País gascons* n°242, mai junh de 2008. Tirat de P. Guilhemjoan *A Hum de Calhau*, tome 2, p. 143

1 / cèrcles

2 , clar, rara / reala / riala

3 / quirguizes

4 : plat nacionau ozbèc l'origina dau « plov » rus

5 : nom dau plat.

6 : basa de cueita / de còser damb especias (bolhon, jus).

7 / komís : un béver damb una basa de lèit fermentada de cavala o de camèla.

8 / bota / pèth (pèth d'animau cosuda que sèrv de recipient)

9 / seron / gurròp, broça

10 : que torna dens la boca, torna possar, escarnís, çaça